

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.III.30.006/2017/5. szám

A Szegedi Ítéltábla a **jogtanácsos neve** jogtanácsos által képviselt **felperes neve felperes székhelye** szám alatti székhelyű **felperes** által – a Dr. Bűrös László ügyvéd által képviselt **I.rendű alperes neve I. r. alperes címe** szám alatti székhelyű **I. rendű** és a Dr. Jenovai Petra ügyvéd által képviselt **II. r. alperes neve II. r. alperes székhelye** szám alatti székhelyű **II. rendű alperes** ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti perében a Kecskeméti Törvényszék 2016. november 11. napján kelt 10.G.22.080/2016/15. sorszámú ítélete ellen a felperes által 16. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezését **megváltoztatja**, és a felperes által a II. rendű alperes részére történő elsőfokú perköltség fizetésére vonatkozó rendelkezést **mellőzi**.

A másodfokú eljárási költségeiket a felperes és a II. rendű alperes maguk viselik.

A le nem rótt 15.000,- (Tizenötezer) Ft fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S

Az I. r. alperesi alapítványt a Magyar Nemzeti Bank (MNB) alapította.

Az I. rendű alperes, mint megrendelő és a II. rendű alperes, mint vállalkozó 2014.12.01. napján közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül vállalkozási szerződést kötöttek az I. rendű alperes beruházásában **település neve** épülő **épület neve** építésénél integrált mérnöki tevékenység végzésére, és annak dokumentálására. A szerződést 2015.01.02. napján módosították, majd 2015.10.01. napján közös megegyezéssel 2015.10.31. napjával megszüntették.

Az Alkotmánybíróság 8/2016. (IV.06.) AB határozatában – többek között – megállapította, hogy az MNB által alapított, és többségében kizárólagos tulajdonában – tehát az irányítása alatt – álló gazdasági társaságok, valamint az MNB által létrehozott alapítványok közpénzt kezelnek, ebből következően pedig – tekintettel az Alaptörvény 39. cikk (2) bekezdésére – az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése és a vonatkozó törvények megfelelő előírásai szerint az általuk kezelt közérdekű és közérdekből nyilvános adatok vonatkozásában az adatnyilvánosság biztosítására kötelesek.

Az Alkotmánybíróság döntését követően a felperes a Fővárosi Főügyészség, mint kezdeményező indítványára a közbeszerzési eljárás mellőzése miatt indult jogorvoslati eljárásban a kezdeményezésnek 2016. július 29. napján kelt D.632/9/2016. számú határozatával helyt adott és megállapította, hogy a beszerző (jelen per I. rendű alperese) megsértette a közbeszerzésekről szóló

2011. évi CVIII. tv. (Kbt.) 119. §-ára tekintettel a Kbt. 5. §-át, valamint a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. tv. (új Kbt.) 21. § (1) bekezdésére tekintettel a Kbt. 4. §-át, és a beszerzőt (jelen per I. rendű alperesét) 2.000.000,- forint bírság megfizetésére kötelezte. Megállapította azt is, hogy az I. rendű alperes a beszerzés idején a Kbt. 6. § (1) bekezdés c.) pontja alapján a Kbt. alanyi hatálya alá tartozott, ezért jogsértően mellőzte a szerződés megkötését megelőzően a közbeszerzési eljárást.

A felperes módosított keresetében az I. és II. rendű alperesek által 2014.12.01. napján kötött szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte a Kbt. 127. § (1) bekezdés a.) pontja és a Ptk. 6:88. §-a alapján.

Az I. és II. rendű alperesek a módosított kereseti kérelmet elismerték.

Az I. rendű alperes a Pp. 80. § (1) bekezdése alapján a felperes perköltségben történő marasztalását kérte, másodlagosan a (2) bekezdés alapján, harmadlagosan pedig a jogi képviselési munkadíjat 32/2003. (VIII.22.) IM számú rendelet szerint a felperes által elvégzett munkával arányosan kérte megállapítani.

A perköltség vonatkozásában a II. rendű alperes is a Pp. 80. § (1) bekezdésének alkalmazását kérte, hivatkozva a Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.219/2016/3. számú ítéletében foglaltakra. Előadta, hogy az alperesek számára nem volt kézenfekvő, hogy az I. rendű alperes a Kbt. alanyi hatálya alá tartozik-e vagy sem. Ennek eldöntése érdekében az I. rendű alperes eljárást kezdeményezett, a hatóság D.349/2016. szám alatti határozatában, majd 2016. májusában az Alkotmánybíróság is döntött. A döntéshez számos körülményt, feltételt kellett számba venni (alapító okirat, bevétel, működési feltételek). Erre az időszakra azonban a perbeli szerződés teljesedésbe ment, ezért nem lehetett abban a helyzetben, hogy ne a megvalósult módon kösse meg a szerződést az I. rendű alperessel. Másodlagos kérelme a Pp. 80. § (2) bekezdésének alkalmazására irányult, figyelemmel arra, hogy a keresetmódosítás az alperesi oldalon már felmerült költségek keletkezését követően történt, melyek alacsonyabbak lettek volna, amennyiben a felperes eleve a módosított kereset szerinti tartalommal terjeszti elő azt. Harmadlagos kérelmében a felperes részére esetlegesen megállapított perköltség méltányos, a kifejtett munkával arányban álló összegben történő megállapítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperesek között 2014. december 1. napján kötött megbízási szerződés érvénytelen. Kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 350.000,- forint perköltséget, míg a felperest, hogy fizessen meg a II. rendű alperesnek 444.500,- forint perköltséget.

A perköltség viselésére vonatkozó rendelkezését az alábbiak szerint indokolta.

Utalt a Pp. 80. § (1) bekezdésében írtakkal kapcsolatban a bírósági gyakorlatra, mely szerint az alperes akkor nem ad okot a perre, ha semmi olyat nem tesz, aminek nyomán a perindítás szükségessé válik (Legfelsőbb Bíróság P.törv.1.21062/1979.) a követelés elismerése ennek megállapításához nem elegendő (BH 2005.27.).

Az I. rendű alperes vonatkozásában utalt arra a bírói gyakorlatra is, hogy perre okot adó alperesnek számít például az, aki törvénysértő határozatot hozott, ilyenkor a törvénysértés első tárgyaláson történő elismerése sem mentesíti a felmerült perköltség viselése alól. Jelen perben I. rendű alperes megsértette a Kbt. rá vonatkozó kötelező rendelkezéseit, ezzel okot adott mind a felperes előtti eljárásra, mind a Kbt. 164. § (1) bekezdése szerinti per megindításra. A bírói gyakorlat szerint a perköltség viselésére vonatkozó kivételes eljárásjogi szabály kiterjesztve nem értelmezhető, ezért a keresettel szemben védekező alperes nem mentesül a költségek viselése alól, ha az utóbb előterjesztett jogcímen a módosított kereset teljesítését nem ellenzi (BH 2009.143.). Jelen perben az eredeti kereset további marasztalásra irányuló kérelmet is tartalmazott, melyet az I. rendű alperes érdemi ellenkérelmében vitatott.

A II. rendű alperes ugyanakkor megalapozottan kérte a Pp. 80. § (1) bekezdésének alkalmazását, mert a perre okot nem adott, és a követelést az első tárgyaláson azonnal elismerte, ezért költségében a felperest kellett marasztalni. A felperes a Kbt. 152. § (4) bekezdése alapján az I. rendű alperessel szemben folytatott eljárást és szabott ki bírságot. A Kbt. 164. § (1) bekezdése ugyanakkor kizárólag perben teszi lehetővé az alperesek által kötött szerződés érvénytelenségének megállapítását, ezért az a feltétel fennáll, hogy a II. rendű alperes a perindításra okot nem adott. A II. rendű alperes a vele szemben előterjesztett kereset teljesítését az első tárgyaláson nem ellenezte, ezért alappal tartott igényt költségei megtérítésére (Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.219/2016/3.).

A felperes az elsőfokú bíróság ítélete elleni fellebbezésében a II. rendű alperesre vonatkozó perköltségviselés megváltoztatásával az alperesek egyetemleges perköltségfizetésre kötelezését kérte.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem értékelte a Pp. 82. § (1) bekezdésében foglaltakra történt hivatkozását, mert helytállónak fogadta el a II. rendű alperes hivatkozását arra, hogy a perre okot nem adott, és a követelést az első tárgyaláson elismerte, ezért a perköltség viselés tekintetében a Pp. 80. § (1) bekezdésében foglalt konjunktív feltételek fennállnak. Azonban a perköltség tekintetében az általa a perben hivatkozott szükségképpen pertársaságra vonatkozóan a Pp. 82. § (1) bekezdésben foglaltak alkalmazásának lenne helye, szemben a Pp. 80. § (1) bekezdésében írtakkal. Kifejtette, hogy a II. rendű alperes vonatkozásában egyébként a Pp. 80. § (1) bekezdésében foglalt konjunktív feltételek azért nem állnak fenn, mert a II. rendű alperes a perre okot adott. Utalt arra, hogy a Kbt. 164. § (1) bekezdése kötelező perindítást ír elő számára és figyelemmel arra, hogy a szerződés érvénytelensége megállapításához valamennyi szerződő fél perbevonása szükséges, ezért a II. rendű alperessel szemben is köteles volt pert indítani. Ezért a szükségképpen pertársaság fennáll, és a II. rendű alperes perben állása nélkül a perben érdemi döntés nem volt hozható. Megjegyezte, a körülmények értékelése tekintetében nincs jelentősége annak, hogy a II. rendű alperesnek nem volt tudomása a közbeszerzési eljárás lefolytatásának kötelezettségéről, és annak sem, hogy a folyamatban volt közbeszerzési jogorvoslati eljárás során a II. rendű alperes jogsértése nem került értékelésre.

Perindítási kötelezettségét egyértelműen az alperesek jogellenes magatartása, a közbeszerzési eljárás lefolytatásának mellőzésével megkötött szerződés alapozza meg, ezért a II. rendű alperes is okot adott a perre. Hangsúlyozta azt is, hogy a Kbt. 164. § (1) bekezdésében meghatározott perindítási kötelezettség nem függ a szerződő felek által tanúsított magatartások felróhatóságától.

Hivatkozott a Kúria Pf.V.20.095/2016/9. számú ítéletére, mely kimondta, hogy a közbeszerzésekhez kapcsolódó szabálytalanságok megelőzése a megtörtént jogsértések megfelelő szankcionálása érdekében a kötelezően kezdeményezendő perekben a felmerült költségeket annak a félnek kell viselnie, aki pervesztesnek bizonyul, a Pp. 51. § (1) bekezdés a.) pontja alá eső pertársakat a perköltség megfizetésére pedig egyetemlegesen kell kötelezni. Ezért a Pp. 82. § (1) bekezdésében foglaltak alkalmazása egyértelműen megalapozott.

Az elsőfokú bíróság által hivatkozott gyakorlat, mely szerint az alperes akkor nem ad okot a perre, ha semmi olyat nem tesz, aminek nyomán a perindítás szükségessé válik, a II. rendű alperes vonatkozásában nem értékelhető, mert a perindítást részére a Kbt. 164. § (1) bekezdése kötelező jelleggel írja elő az alperesek jogsértő magatartására tekintettel.

A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a perre nem adott okot, és a módosított kereset teljesítését már érdemi ellenkérelmében sem ellenezte, ezért a Pp. 80. § (1) bekezdés alkalmazásának konjunktív feltételei fennállnak. Téves a felperes érvelése a Pp. 82. § és 80. § (1) bekezdése kapcsán. A Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.219/2016/3. sorszámú, hivatkozott ítéletében foglaltak jelen ügyben is irányadóak. Ebből helyesen vont le az elsőfokú bíróság azt a

következtetést, hogy peres félle kizárólag azért vált, mert a Kbt. a közbeszerzési eljárás mellőzésének megállapítását követően előírja ennek következményei szerződéses viszonyokban történő érvényre juttatását, amelyre a felperes perindítása során kerülhet sor. Miután az ilyen per valamennyi szerződő felet érinti, perbenállása szükségszerű, azonban ez nem jelenti azt, hogy a perre okot adott. A jogi szabályozás teljességét, az egyes eljárások egymáshoz való viszonyát vizsgálva, a perhez vezető okfolyamatban tulajdonképpen kívülállóként, vétlen félként vett részt, ezért a Pp. 82. § (4) bekezdés alapján a 80. § alkalmazásának feltételei fennállnak.

A Pp. 80. § (2) bekezdés alkalmazása kapcsán kifejtette, az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy költségei a keresetmódosítást megelőzően keletkeztek, mert az eredeti kereseti kérelem alapján nyújtott be részletes ellenkérelmet, melyet megelőzően kellett a kereseti kérelem megalapozottsága tárgyában állást foglalnia, védekezését kidolgoznia, jogi érvelését kifejtenie. Az ezzel kapcsolatos munkaráfordítás és költségek, ezért alapvetően az érdemi ellenkérelem kidolgozásával keletkeztek. Kiemelte, már érdemi ellenkérelmében nyilatkozott felperes módosított kereseti kérelme vonatkozásában.

A fellebbezés részben alapos.

A felperes az elsőfokú bíróság ítéletének a II. rendű alperessel kapcsolatos perköltség fizetésére vonatkozó rendelkezése ellen terjesztett elő fellebbezést, ezért azt az ítéletábra a Pp. 256/A. § (1) bekezdés b.) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A Pp. 78. § (1) bekezdése szerint a pernyertes fél költségeinek megfizetésére a pereszes felet kell kötelezni. a Pp. 51. § a.) pontja alá eső pertársakat pedig a perköltség megfizetésére egyetemlegesen kell kötelezni [Pp. 82. § (1) bekezdés]. Ez alól annyiban van helye kivételnek, amennyiben a 80-83. §-ok eltérően rendelkeznek. A 80. § (1) bekezdése szerint, ha az alperes a perre okot nem adott, és a követelést az első tárgyaláson azonnal elismeri, az alperes költségében a felperest kell marasztalni.

A Pp. 80. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés tehát a perköltség viseléséről szóló Pp. 78. § (1) bekezdéséhez képest kivételes szabály, amelynek célja annak előmozdítása, hogy a jogosult által felszólított kötelezett – aki nem vitatja a vele szemben támasztott követelést – önként teljesítsen, illetve semmi olyat ne tegyen, aminek nyomán a perindítás szükségessé váljon. Ezzel szemben a kötelezett dönthet akként, hogy vélt vagy valódi jogainak érvényesítése érdekében vállalja a peres eljárást, ekkor azonban a perköltség viselése tekintetében a Pp. 78. § (1) bekezdésében foglalt szabályozás érvényesül.

A Pp. 80. § (1) bekezdésében foglalt szabály alapján tehát a pernyertes felperes perköltség fizetésére kötelezésének két együttesen megkövetelt (konjunktív) feltétele van, mégpedig az, ha az alperes

- a perre okot nem adott és
- az első tárgyaláson azonnal elismeri a felperes követelését.

A felperes és a II. rendű alperes között a perköltség fizetés konjunktív feltételei illetően abban alakult ki jogvita, hogy a II. rendű alperes a perre okot adott-e vagy sem, és ebből következően a Pp. 80. § (1) bekezdésében foglalt szabály alkalmazhatósága perbeli esetben fennáll-e vagy sem.

A „perre okot nem adott” kitétel egyfelől azt jelenti, hogy az alperes semmi olyat ne tegyen, aminek nyomán a perindítás szükségessé válik, másfelől azt, hogy az alperes tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a felek közötti jogvita a polgári per igénybevétele nélkül elintézhetővé váljék. Azt, hogy az alperes mikor szolgáltatott okot a perre, és mikor nem, az eset összes körülményeinek gondos mérlegelésével a bíróság hivatott megállapítani.

Az érintett időszakban hatályos Kbt. 164. § (1) bekezdése szerint a felperesnek a szerződés

közbeszerzési jogsértése miatti érvénytelenségének megállapítása iránt polgári pert kellett indítania. Mivel az érvénytelenség általános jogkövetkezménye az, hogy ilyen ügyletre nem lehet jogot alapítani, ezért a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti perekben szükségképpen pertársaság áll fenn a szerződést megkötő felek között, azaz valamennyiük perben állására szükség van az érvénytelenség kimondásához. Mindebből következően a II. rendű alperes perben állása nélkül a perben érdemi döntés nem volt hozható. Ez azt is jelenti, hogy a II. r. alperes tekintetében, aki az érintett szerződés megkötésében részt vett, a Pp. „perre okot nem adott” kitétele nem értelmezhető, mert a felperes perindítási kötelezettsége miatt a II. rendű alperes pert megelőző, per elkerülését célzó magatartása nem volt vizsgálható.

A fent kifejtettekből az alábbiak következnek.

A Pp. 80. § (1) bekezdése – amely a 78. § (1) bekezdéséhez képest – a perköltség viselésének szabályát megfordítja, jelen esetben a törvényi feltételek fennállta hiányában nem alkalmazható. Ezért – eltérően az elsőfokú bíróság álláspontjától – a felperes nem kötelezhető a II. rendű alperes elsőfokú eljárási költségeinek megfizetésére.

A II. rendű alperes elsőfokú eljárásban előterjesztett és fellebbezési ellenkérelmében is fenntartott védekezése alapján azonban vizsgálendő volt a II. r. alperes szerződéskötéskor tanúsított magatartása. E körben helyesen hivatkozott arra, nem tudta, és nem tudhatta – figyelemmel az Alkotmánybíróság döntésének időpontjára is –, hogy a szerződéskötéshez közbeszerzési eljárás lefolytatása szükséges. Ezért jelen – speciális – esetben és tekintettel arra, hogy a felperes módosított keresetét az első tárgyaláson elismerte, - a Pp. 80. § (1) bekezdésének analóg alkalmazásával – az ítéletábra álláspontja szerint bár a felperes perköltség viselésre nem köteles, azaz a perköltségviselés a főszabályhoz képest nem fordul meg, azonban a II. r. alperes sem köteles perköltség fizetésére a felperes részére.

Ezért az elsőfokú bíróság ítéletét az ítéletábra a II. rendű alperes vonatkozásában a perköltséget illetően a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és mellőzte a felperesnek a II. rendű alperes részére történő elsőfokú eljárási költség fizetésére kötelezését, azonban a fent kifejtettek alapján nem találta alaposnak a felperes fellebbezését arra vonatkozóan, hogy az ítéletábra az alpereseket egyetemlegesen kötelezze részére elsőfokú eljárási költség megfizetésére.

A felperes fellebbezése csak részben vezetett eredményre, ezért a II. rendű alperes és a felperes másodfokú eljárási költségeiket a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján maguk viselik.

A felperes illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az 1990. évi XCIII. tv. 5. § (1) bekezdés c) pontja és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Szeged, 2017. március 9.

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó s.k.
a tanács elnöke

Dr. Béri András s.k.
előadó bírő

Dr. Dobler László s.k.
táblabíró

A kiadmány hitelül:

